Nr. 132. Brașov, Sâmbătă în 16 (29) lunie 1912. Anul LXXV.

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România și streinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACȚIA, TIPOGRAFIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BRAȘOV, PIAȚA MARE Nr. 30. Telefon: Nr. 226.

Pentru Brașov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inserate: un șir petit 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif și învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un șir 20 bani.

Un cuvânt cătră femeile române.

De *Dr. Valer Moldovan.*

«Ce folos va fi Românului de va dobândi lumea toată, dar naționalitatea o va pierde».

Ne-a învrednicit D-zeu și pe noi Românii de-o mândră cunună de femei înțelepte și luminate la gândire și cu multă dragoste de neam în inimă.

In societatea edificătoare a acestor femei mi-am câștigat atâta hrană sufletească și îndemnuri idealiste, încât aș fi nedrept dacă nu aș spune-o pe față, că și chestia de mare importanță, pe care o voi trata în cele următoare, e proprietatea sufletească a unei nobile femei române.

Eu nu sunt decât ecoul sau vestitorul smerit al celei ce mi-a inspirat și m-a îndemnat să'mi pun condeiul în serviciul unei cauze drepte și frumoase.

In zilele trecute o parte a presei noastre a întrebuințat unele cuvinte aspre la adresa femeilor române din Timișoara.

Nu vreau să resuscitez chestia ista gingașe, nici să rup bandagele de pe ranele abia pornite spre vindecare.

Constat numai, că *critica unui procedeu greșit sau a unui păcat național în sine nu e deajuns ca să și îndreptezi răul.*

E de lipsă, *ca în același timp să indici și calea cea adevărată.*

Energiilor pornite pe o pantă primejdioasă din punct de vedere național, deschide-le teren de validitare folositoare obștei românești și vei vedea cum vor dispare de sine toate înclinările rele.

Cu alte cuvinte: femeilor, cari s-au pus *în serviciul filantropiei streine să le deschidem perspectiva măreață a unei filantropii puse în serviciul neamului românesc.*

Ce teren vast și înțelenit să deschide aici ochilor noștri.

Ce chemare măreață și de neam mântuitoare o așteaptă pe femeea română! Voi motiva cu ajutorul unor triste întâmplări petrecute aevea.

*

Inainte de asta cam cu un deceniu și jumătate, a trăit în părțile noastre un dascăl român.

Sărac, nepretențios și idealist, un tip al generației de învățători, ce începe să dispară dând loc celor de azi, trecuți sub jugurile caudine a legii lui Apponyi.

Și ce Român verde era dascălul meu! Cum îi se umplea ochii de lacrimi când cânta cântarea jalnică a moțului, care „cerșește din poartă'n poartă".

Dar s-a istovit în munca grea pentru pânea atât de amară a dăscăliei.

Nevasta l-a părăsit cu un an mai înainte, repusă de o boală fatală.

Când s a împlinit anul și pe bietul dascăl l-am așezat spre odihnă de veci lângă nevasta sa.

La groapă plângeau cu amar două fetițe orfane și de tată și de mamă. Au trecut anii dela aceasta tragedie familiară.

In vacanțele de vară am avut ocazia să întâlnesc pe cele două orfane la niște rudenii mai depărtate ale lor. Le-am agrăit în limba dulce a părinților lor. S-au uitat lung la mine și au dat din cap, că nu înțeleg, *Nu mai știau o vorbă românească.* Reuniunea regnicolară a învățătorilor din Ungaria susține un orfelinat, în care sunt primiți copii orfani ai învățătorilor.

Doi trei ani petrecuți în acest institut filantropic a fost destul, ca să desbrace de naționalitatea lor pe două orfane a unui dascăl român. Ce noroc, că morții sunt cei cari tac, că la doi metri sub pământ în sicriul strimt nu mai e nici durere, nici întristare, altcum *bietul dascăl, a cărui inimă odinioară s-a cutremurat atât de des de fiorii dragostei de neam, s-ar întoarce în groapă de durere și desperare.*

***

Incă un caz. Mai anii trecuți un tată de familie dintr-un sat din munții Apuseni într-un moment de inconștiință a ridicat cuțitul asupra de-aproapelui său.

Judecătorii pământeni l-au înfundat în pușcărie pe mai mulți ani de unde nu s-a mai întors.

Nevasta lui cu 5 copii nevrâstnici a purtat câtva timp cu eroism lupta grea de-a păstra neatinsă și întreagă mica avere de două iugăre și o căsuță de lemn, și de-a hrăni pe golanii rămași fără tată.

Intr-o zi s-au prezentat la ea oamenii stăpânirii și au împrejmuit-o cu vorbe dulci și ademenitoare. I-au vorbit despre o societate mare înființată de niște grofi și grofoaice din Pesta, a cărei scop e să sară în ajutorul oamenilor năcăjiți și mai ales să se îngrijească de creșterea copiilor rămași fără de tată și fără de sprijinitor.

Mai de silă mai de voe bună, biata femeie a iscălit învoiala, ca copii ei încă să fie luați sub îngrijirea acelei mărite societăți, să fie dați la meșteșug într-un oraș unguresc.

Când și-a venit în fire biata femeie și și-a dat seamă despre fapta ei, când s-a convins, că iscălind scrisoarea de învoială *și-a vândut pentru totdeauna sufletul românesc al pruncilor ei, — a fost prea târziu.*

Dragii ei copilași au fost rupți dela sânul și de sub îngrijirea ei de mamă și *rupți au fost pentru totdeauna din sînul poporului românesc.*

Ei vor spori numărul proletarilor săcui din cutare oraș săcuiesc, unde a aflat de bine să-i plaseze filantropia darnică a societății din Budapesta.

***

Iată stimatelor doamne din Timișoara unde țintește filantropia streină! Înțelegeți acum de ce pressa română a fost nevoită să vă dojenească cu asprime, dar cu multă dragoste de neam.

Eu nu voi să repetez aceste dojene. Ci mai vârtos vreau să vă deschid atât d-voastră cât și tuturor femeilor noastre *perspectiva grandioasă a unei activități, care e menită să vă înalțe sus în ochii obștei românești ca pe adevăratele mântuitoare a unei părți însemnate a neamului nostru!*

Femei române de pretutindenea! Faceți cu o zi mai înainte începutul filantropiei române, a cărei menire să fie mântuirea atâtor suflete românești, cari în lipsa sprijinului d-voastră le pierdem pentru totdeauna!

Și până acum în multe centre românești femeile noastre grupate în jurul puținelor reuniuni de femei, au dat pildă de simț social și de dragoste de neam întemeind și susținând școli, aranjând expoziții de lucru de mână, înființând chiar țesătorii naționale.

Toate aceste îndemânări ori cât de reslețe, și-au avut rostul lor și au adus roade înbelșugate neamului.

Acum a sosit momentul pentru a da ființă unei idei mari, care să adune într'un singur mănunchiu toate energiile, întreaga însuflețire și dragoste de neam a **tuturor femeilor române din Ungaria.**

Reuniunile femeești câte le avem să ia inițiativa, iar unde nu sunt atari societăți să se formeze comitete de dame și domnișoare, cari după un plan bine gândit și bine esecutat să adune bani și iarăși bani, *ca în timpul cel mai scurt să putem inaugura primul orfelinat român chemat să adăpostească barem o parte a miilor de copii români săraci și orfani, cari în lipsa unei îngrijiri de acest fel, până acum au căzut pradă unei filantropii streine întemeiată cu gânduri danaice de cucerire națională.*

Acesta va fi cel mai măreț monument ce și-l vor ridica femeile române în inima neamului românesc.

Camera. Eri s-a ținut ultima ședință a camerei înainte de vacanțele de vară. A fost o ședință mai mult formală. Camera a luat la cunoștință, că în camera magnaților s-au acceptat toate proiectele votate de deputați. După aceasta min. Lukács a prezentat autograful regal, prin care *se proroagă ședințele camerei până în 17 Sept. c.* Ședința a închis-o Tisza prin un discurs, în care și-a relevat din nou, ca corectă, atitudinea sa din parlament. Lui Tisza și Lukács mamelucii i-au făcut ovații.

— —

Din comitatul Sibiiului. In 2 Iulie st. n. a. c. la orele 10 a. m. comitatul Sibiiului ține adunare municipală estraordinară, al cărei obiect principal e atitudinea față de situația politică creată prin regimul Lukács-Tisza. Clubul municipal român se va întruni în aceeași zi la orele 9 dimineața în localul Casinei române din Sibiiu. *Dr. V. Preda*, viceprezid. *Dr. L. Borcia*, secretar.

— —

Opoziția. ***Inainte de ședința de eri a camerei, deputații opoziționali au cercat iarăși să intre în cameră, dar au fost opriți de cordonul polițial. S-au repetat scenele din zilele anterioare. Opoziția s-a retras, dar acum nu mai erau de față decât 30—40 de deputați opoziționali.***

Partidele opoziționale aliate au avut eri o întrunire. Au hotărât să felicite autoritățile și camerele advocațiale, cari au dat vot de neîncredere guvernului.

Cum se scrie o piesă de teatru?

— Cum a scris Eugen Brieux piesa »Blanchette«. —

Prelucrare de *Emil A. Chiffa.*

— Fine. —

Tatăl Rousset și-a pus ochelarii pe marginea nasului, ținu diploma în ambele mâni. Morillon o privește peste umerii săi și-i auzim spunând legându-și capul:

»Trebue că e chiar foarte învățată« Auzim apoi pe tatăl Rousset.

»Da, este de bună seamă! Eu nu cunosc ceva, ce dânsa să nu știe:

Profesoara i-a spus curat că nu mai are ce învăța. Alaltaeri fusese învățătorul pe aici. A voit să facă cu dânsa politică, dar după puține vorbe l-a tăiat de n'a mai zis nimic. Pe învățătorul? întrebă Marillon. Iar Rousset adauge, vanitos: Și pentru ce nu? Oare fata lui Rousset, să nu poată fi învățată...«

Iată un lucru la locul ei. Să notăm aceste replici și să materialisăm încă odată știința fetei.

Din ce se compune știința fetei? Ce învață? Ortografie, istorie, geografie. Are caietele ei pe care le lăsăm să le resfoiască prietinii lui Rousset, dar nestiind ceti nu înțeleg nimic. Trebue un document, care se vorbească de sine și se impue dintr'o singură privire. Ce mai învață? Muzica? Nu. Desemnul? Da, desemnul. Blanchette va lucra în chilia sa la copia unui cap de studiu. Tatăl va spune: »Arată'mi desemnul«.

Iar el află desemnul așa de frumos că nu vrea să'l admire singur. Va căuta un admirator, printre semenii săi, și e natural că dacă Bonenfant va trece pe drum și îl va zări, îl va chiema, vor compara modelul cu copia, iar la observările grosolane ale lui Bonenfant, va erupe în râs. Să presupunem că desemnul reprezintă un personagiu din istoria romană, ceea-ce ne va da următorul dialog:

Cantonierul: Pe cine arată icoana?

Blanchette: Pe Romul.

Cantonierul: Nu'l cunosc, nu l-am văzut până acum.

Rousset se va porni pe un râs furtunos și va porunci fiicei sale: »Spune-i puțin, cine era acest Romul.

Blanchette se va lăsa puțin rugată, nu mult, căci și ea e vanitoasă, va răspunde pe un ton înalt de elevă, recitând lecțiunea sa: »Romul e considerat de fondatorul Romei, anul 776 înaintea erei noastre. Numitor, rege sau dictator al Albei-Longe, fu detronat prin fratele seu Amuliu. Fiica sa Rea Sylvia, înălțată la rang de vestală, fecioară consacrată cultului divin, devine mamă a doi gemeni: Romul și Rem.

Cantonierul va fi uluit, ear noi contăm pe talentul actorului se pornească publicul spre râs.

Iată deci reactivele tatălui Rousset. Pentru de-a esplica cum tatăl Rousset a putut să se decidă să-și scoată fata din lucrările câmpului, vom introduce personificarea guvernului și a promisiunilor. Vom crea deci un om politic local, un consilier general, pe care grija realegerei îl va purta prin vizite la cei umiliți, îl vom numi D. Galoux. La vizita sa îl vom arăta pe tatăl Rousset nerăbdător pentru postul promis de institutoare. Vom profita aici să indicăm una din cusururile țerănimei de-a aștepta toate dela stat.

Prietina și confidenta Blanchettei. E vremea să ne ocupăm și cu Blanchetta. Nu e ușor a cunoaște sentimentele ei față de părinți. E sigur că dânsa nu le spune tot ce gândește, bine știind că nu o vor înțelege. Aceasta e chiar un punct important din piesa noastră. Aceasta e causa instreinărei, separărei. Invățătura Blanchettei a creat un abis între ea și părinți, au devenit streini, de lumi diferite. Dar aceasta arată numai o parte a sufletului ei.

Ca să facem cunoscut, sentimentele intime ale eroinei, ne trebue un confident mai corect, o confidentă fără însă a avea aerul. O prietină. Blanchette e fudulă însă, ea disprețuește prietinile din copilărie, le află mai prejos, inculte, ordinare, deci nu le va face destăinuiri. Ne va trebui o tinără fată burgheză. Da însă o tinără burgheză nu'ți calcă pragul hanului. Dl. M. Galoux vine câteodată. Am aflat. Prietina îi va fi fica d-lui Galoux, care locuește în vecinătate, și nu va fi nereal dacă câteodată în oarele când hanul e goi, va veni să-și vadă prietina, cu deosebire dacă introducem între tinerele fete, o prietinie din copilărie. Cum vom numi de fiica lui Galoux? Un nume ușor. Lucia. Iar Lucia poate avea un frate, să-i zicem George, și dăm cu socoteala că Lucia care e puțin nechibzuită și esaltată, visează căsătorie între fratele ei și pretina sa. Ce bine am potrivit. Posedăm acum mediul și persoanele, să le punem deci în lucrare, în acțiune.

Primele conflicte. Prin reflecții ce au precedat, am adus ideea că cât de curând Blanchette, va suferi în casa părintească. Conflictele mai puternice le păstrăm pentru actul al doilea. Acum vom arăta conflictele mici, inevitabile între cine se vor produce? Intre Blanchette și prietinii tatălui ei, cari o vor răni fără să știe. Intre Blanchette și tatăl, între Blanchette și mama. Iar mai târziu când Blanchette ca să scape de rusticitățile, cari o înfioară, va încerca să se refugieze în lectura unui roman, tatăl Rousset îmbrăcând o bluză nouă, dorind să fie admirat, va voi să vorbească, Blanchette cu cartea sub ochi, va răspunde cu monosilabe, iar bătrânul țăran, iute la mână, ve interpreta-o cu duritate. In fine, pentru de-a sfârși primul act, vom introduce un tinăr plugar mai scuturat, care înaintea plecărei la școală a Blanchettei, dorea s-o ia în căsătorie, și care a trimis pe tatăl său, să-i zicem Morillon, să-o ceară dela Rousset. Acesta în-a cuprins de mânie și mândrie va refuza, asemeni și d-na Rousset.

«Ce spui, noi nu am lăsat copila noastră să umble pe la școli până la vârsta de 20 ani, ca s-o dăm unui muncitor.... Da, dacă a'ți avea milioane. Iar Morillon, ațâțat: «Ei bine, păstrați-o pentru un marchiz. Pentru răul ce Vă doresc, Vă poftesc să nu Vă căiți că a'ți făcut-o «domnișoară». Cu aceasta să încheiem actul prim.

Mama și fala. Detailurile cestorlalte 2 acte nu le vom analiza cu aceeași adâncime. Vom indica punctele principale: Greșeala cea mare atât a Blanchettei cât și a tatălui Rousset e vanitatea, fudulia. E în familie însă cineva, care nu e atinsă de aceasta meteahnă: mama. Ea primește lovituri însă nu dă. Aceste lovituri au fost cele mai crude. Mama și-a tăinuit durerile, însă când fiica sa egoistă, se plânge și reproșează că nu o iubește destul, mama durerată va răspunde:

«Eu ades am plâns din cauza ta. Da, nu ți-am spus-o niciodată, însă de câteori mergeam la pension să te văd, mă re'ntorcem cu inima mâhnită.

Blanchette: Pentru-ce?

D-na Rousset. Ah! aceste vizite! Nu le voiu uita toată viața! Când sosiam la pension, te vedeam din depărtare, jucându-te cu micile tale prietine, erai veselă, fericită. Când te căutau ca să'ți spuie că am sosit, veselia dispărea imediat de pe fața ta. Deveneai nesimțitoare și plictisită, îmi dădeam seama că te jenam cu vizitele mele.

Blanchette. Te înșeli.

D-na Rousset. Nu. Când îți vorbeam, tu mă priveai din tălpi la creștet. Asemănai toaleta mea cu acelea a

Opoziția va continua peste vară cu aranjarea de meetinguri de protestare.

In întrunire s-a accentuat și aceea, că baza unei eventuale împăcări ar fi delăturarea de la putere a lui Lukács și Tisza.

Din parlamentul Austriei. *„Reichsrat«-ul austriac a primit eri în a treia cetire legile militare. Propunerea socialiștilor, de a nu se folosi armata în contra acelora, cari se luptă contra dominațiunei oligarhilor și în contra nedreptăților electorale, a fost respinsă.*

D-l Maiorescu la Viena. Primministrul și ministrul de externe al României, d-l *Titu Maiorescu* la întoarcerea sa din concediu a sosit azi la Viena, unde cercetează pe ministrul nostru de externe, contele Berchthold, cu care are legături de prietenie de pe timpul când contele se afla în București, ca ministru rezident al monarhiei noastre.

E probabil, că Maj. Sa va primi mâne, Sâmbătă, în audiență la Schönbrunn pe premierul român.

„Trăiască republica!“ Procuratura din Budapesta a intentat proces de pressă pentru agitație în contra actualei formațiuni de stat ziarului »Népszava“, care a scris în n-rul său din 25 l. c. un articol sub titlul „Trăiască republica!“

Dela ordinea zilei.

— Fond pentru artiști și scriitori. — Mentalitate perversă. —

Din incidentul morții lui Caragiale «*Voința Naț.*» scrie la loc de frunte un interesant articol, în care relevând faptul, că la noi publicul dă sprijin slab produselor artistice, literare și științifice, propune, ca Statul se sprijinească direct pe artiști și scriitori și operile lor.

Iată la ce conclusii ajunge scriitorul articolului:

La noi — zice el — Statul care este o concretizare a neamului, trebue să se gândească la ajutarea, la subvenționarea, la susținerea florilor rare, cari se numesc artiștii, de oare-ce la noi nu există un public cetitor și admirator atât de numeros pentru a da toate mijloacele de susținere a literaților.

Se simte nevoia creărei unui mare *fond* a cărui menire ar fi:

Să dea mijloace literaților, artiștilor de-a pune în lumină creațiile lor, căci adesea cele mai frumoase produceri sufletești se perd «faute d'argent».

Să se acorde subvențiuni literaților cari nu mai pot lucra, sau descendenților rămași în sărăcie.

Cu chipul acesta, Statul s'ar arăta marinimos și drept cu aceia cari se ard pentru lumina poporului, și se consumă pentru a face din operile lor cântul glorios al destinelor naționale.

La spunem toate acestea cu prilejul mortei lui Caragiale, pentru că ilustrul defunct a fost unul din aceia cari au beneficiat mai puțin de largheța Statului, și unul din scriitorii cari au contribuit mai mult, prin satira sa mușcătoare, la îndreptarea unor rele sociale, unor defecte ale culturei noastre.

*

Este știut, că din 4 Iunie c. partidele opoziționale, împreună cu partidul socialist, au aranjat o mulțime de meetinguri de protestare contra regimului Lukács-Tisza și pretinzând legea dreptului electoral.

«Magyarország» remarcă, că la aceste adunări s'a auzit adeseori strigându-se din public: *trăiască republica.*

Acest fenomen «M-g.» îl atribue ca un efect «al stricării ordinei de drept venită de sus, sau cu alte cuvinte este efectul răscoalei pornite de sus». Poporul adecă este lipsit de ori ce speranță de-aș vedea împlinite dorințele pe calea potentății regale.

Apoi continuă astfel:

»Țara vede, că pe când dincolo în Austria se iau în considerare și după posibilitate se îndestulesc *pretensiunile și celor mai neînsemnate naționalități sau frânturi de popor*, pe atunci *interesele marei națiuni maghiare*, alcătuitoare de stat, nici în privința națională, nici economică sau socială *nu sunt de loc considerate și sunt delăturate în mod vătămător.*«

Am relevat acest articol, nu pentru-că popoarele din Ungaria ar râvni la republică, cu care opoziția vrea să sparie Viena, ci din cauză, ca să se vază *mentalitatea perversă* a ziarului iusthist.

Recunoaște, că în Austria se dau *drepturi naționale până și popoarelor mai mici*, dar în Ungaria ar cere drepturi numai pentru *națiunea alcătuitoare de stat.* Aceasta pretensiune conține o *minciună* și o *obrăznicie* totodată.

Minciună e că poporului maghiar nu îi se împlinesc pretensiunile, căci doar tot ce se face în Ungaria, se face numai în interesul nației maghiare. Iar obrăznicia este, că să vorbește numai de un popor al Ungariei, pe când celelalte popoare sunt considerate ce neexistente.

Aviz acelor Români, cari au simpatii pentru iusthiști, ca mari democrați și propovăduitori de egalitate!

Prigonirea limbei române până la estrem.

Hida, la 26 Iunie 1912.

Ce nu s'a întâmplat în țara ungurească, cea liberală, cea cavalerească până acuma, s'a întâmplat în 19 Iunie a. c. în congregația comitatului Cojocnei.

Această congregație șovină până la extrem, — și la care dintre 19 membrii viriliști numai eu singur am participat — de cei câți-va aleși nici vorbă nu poate fi — a adus senzaționala hotărâre, *că la alegerile comunale* în comune, deși sunt alegătorii în maioritate covârșitoare români iar limba de pertractare e română, *oficiantul esmis pentru conducerea alegerii nu e îndatorat să întrebuințeze și limba alegătorilor români, ci numai cea a statului, deci recursul dat pe acest motiv se respinge.*

Tristul caz, care a dat anză la aceasta hotărâre ilegală și dușmănoasă nouă e următorul:

In 25 Ianuarie s'a ales în Hida, centrul cercului Almaș, căreia aparțin și comunele curat românești Sânmihaiul și Baica, — subnotarul cercual.

La acest post a competat un român și un ungur. Alegătorii sunt în maioritate români, — deci potențații unguri dela cârma comunei, ca să le succeadă a alege pe ungurul lor, care nu știe nici o iotă românește, a făcut o mârșăvie nemai pomenită.

Alegerea s'a întâmplat în localul cancelariei notariale din Hida, în chilia dinainte au ocupat loc domnii, cu pretorele trimis să conducă alegerea, — în chilia a doua smeriți și cuviincioși au stat Românii din Sânmihaiu și Baica, cu învățătorii în frunte.

Șireții domni au denumit pe învățătorii aceștia de membrii de încredere, și de oarece eu fiind ocupat nu m'am putut prezenta punctual la minuta definită, — după ce au rămas românii singuri, pretorele a deschis ședința de alegere și a făcut alegerea cu aclamațiune pentru ungurul lor, numai în limba ungurească.

Pe când am sosit eu acolo se subscria procesul verbal, alegerea s'a terminat, și bieții români îmi istorisesc cele întâmplate acolo cu jele și rușine, zicând, că baremi să nu-i fi chemat.

Contra acestei alegeri am înaintat recurs la comitat pe motivul dispoziției legale cuprinsă în §-ul 20 al articulului de lege 44 din anul 1868, care sună astfel:

»Comunele își aleg ele limba protocolară și de administrare, în formă protocolul se conduce și în acea limbă, în care a 1/5 a. parte din membrii află de necesar să se conducă«.

Am susținut, că aceasta dispoziție legală, care până astăzi nici prin o altă lege ulterior adusă nu e scoasă din vigoare, și care dispoziție legală e lege constituțională și formează dreptul nealienabil al cetățenilor pe de o parte, pe de altă parte formează strânsa datorință a oficianților de a o respecta și aplica, deci când s-a săvârșit un act cu nerespectul acestui drept și a acestei datorinți, acel act e nul și ilegal.

Tot în acest sens am argumentat și în congregație, motivând mai pe larg și cu graiul viu ilegalitatea săvârșită, cerând nimicirea alegerei, — dar pe lângă hotărârea de mai sus, mi-s'a răspuns din partea viceșpanului, când mi-a replicat, că nu putem cere respectarea dreptului la limbă nici în afacerile comunali, căci comunele nu și-au susținut dreptul asigurat lor în legea citată mai sus, ca prin hotărâre să-și fi ales limba protocolară și cea românească.

Am înaintat recurs contra hotărârei congregației la judecătoria administrativă.

Ori și ce va hotărî însă și acest for suprem avem să învățăm din acest trist caz următoarele:

1. Cea mai mare parte a drepturilor ce ne sunt asigurate încă și astăzi prin lege, la vieața publică, *le-am pierdut prin nepăsarea noastră.*

2. Că ne este datorința, ca să lucrăm cu toții într-acolo, ca în comunele cu reprezentanți în maioritate români, să se decreteze limba proceselor verbale și a administrației interne *și limba română*, ca să ne asigurăm respectarea limbei și la pertractări, alegeri și adunări, — și ca să escludem în acest mod posibilitatea ca dușmanul nostru să se folosească ca de o armă de nepăsarea noastră față de drepturile noastre.

Dr. Simion Tămaș,
advocat.

Din România.

La moartea lui Caragiale. ***M. Sa Regele aflând de moartea lui Caragiale a telegrafiat ministrului țărei la Berlin, însărcinându-l a prezenta Inaltele Sale condoleanțe familiei ilustrului defunct și să depună în numele M. Sale, o coroană, pe corpul neînsuflețit al lui Caragiale.***

D-l I. Procopiu, președintele «Sindicatului ziariștilor», a trimis o mișcătoare telegramă de condoleanță d-nei Caragiale, la Berlin, cu prilejul stingerei din vieață a ilustrului scriitor Caragiale.

Teatrul Național dela Craiova își va deschide la toamnă stagiunea cu «Năpasta» și «O noapte furtunoasă» două din capo de operele dramatice ale lui Caragiale. Cu această ocazie d-na Maria Ciucurescu, admirabila interpretă a eroinelor lui Caragiale, va juca pentru prima oară pe Anca din «Năpasta».

Societatea Scriitorilor Români a primit din Bucovina următoarea telegramă:

Intrunirile Academiei Române «Bucovina» și «Moldova» își exprimă condoleanțele cele mai sincere la pierderea celui mai mare geniu dramatic al Românilor. — Seniorul «Bucovinei» *Cantemir.* Seniorul «Moldovei» *Munteanu.*

*

Decizia Curței de apel în procesul tramvaelor cu Primăria. Curtea de Apel secția II. a pronunțat eri decizia asupra apelurilor făcute de Societatea comunală de tramvaie și primăria Capitalei, contra sentinței tribunalului comercial. Curtea a respins apelul Primăriei ca nesusținut, condamnând-o să plătească Societății comunale suma de 200 lei, drept cheltueli de judecată. De asemeni a fost respins și apelul Societății comunale, confirmându-se astfel, întru totul, sentința tribunalului Comercial.

Primăria Capitalei este condamnată, prin acea sentință, să depună miza socială de 1.500.000 lei, să plătească suma de 250.000 lei despăgubiri pentru pagubele pricinuite societății, fiind în acelaș timp silită să recunoască existența societății și perfecta legalitate a statutelor. Decizia Curții de Apel e dată cu recurs pentru societatea comunală și cu drept de opoziție pentru Primărie. Termenul de opoziție este de opt zile dela comunicare.

*

Știri mărunte.

Membrii casei de cetire «*Petre Liciu*» au ales pe d-nul N. Iorga președinte de onoare și s-au constituit sub presidența d-lui I. Livescu, societar al Teatrului Național.

— Faimosul Nicu Filipovici, contra căruia s-a deschis acțiune publică pentru bancrută frauduloasă, va fi adus mâne la București, terminându-se formalitățile de estradare.

ȘTIRI.

— 15 Iunie 1912.

Relațiile oficiale despre sborul lui Vlaicu. Ministerul industriei și comerțului din România a fost înștiințat printr'o depeșă trimisă de atașatul român din Viena, despre rezultatul concursului de aviațiune dela Aspern. Iată textul depeșei:

»*Eri la concursul de aviațiune dela Aspern, în prezența membrilor familiei Imperiale, a autorităților și a unei mulțimi de peste o sută de mii de oameni, aviatorul român Vlaicu, a repurtat o frumoasă victorie, câștigând primul premiu la darea la țintă din aeroplan. In acelaș timp, industria românească a înregistrat o mare izbândă căci atât presa vieneză cât și toți specialiștii, cari au examinat aeroplanul român, au adus laude și elogii școalei de arte și meserii din București, unde s'a construit cu atâta perfecțiune aeroplanul Vlaicu.*«

La zborurile de Marți aviatorul Vlaicu n-a luat parte, a participat însă — după cum suntem informați, la concursul de cercuri mici, care a avut loc eri. Nu cunoaștem încă rezultatul zilei de eri, dar Aurel Vlaicu avea multe șanse de reușită la aceste zboruri.

Despre senzația ce a stârnit-o aparatul aviatorului Aurel Vlaicu, corespondentul nostru din Viena ne scrie următoarele:

»*Vlaicu a făcut mai mare senzație în Viena, de cum s-ar crede. Cercurile militare s-au interesat deosebit de aeroplanul lui.* **Comandantul despărțământului militar de aviație s-a esprimat, că ideea lui Vlaicu o ține de ideea viitorului, de adevărata soluție a problemei sburatului.** *Tot ce s-a construit (în ceeace privește aviatica) de la Wreight și Bleriot încoace, s-a făcut după același calapod. Numai aparatul lui Vlaicu are sub aripi punctul greutății.*

Dacă vede omul mulțimea celorlalte aparate ale tuturor neamurilor, **îi bate la ochi, că al lui Vlaicu e original, singur original. Trezește impresia în om, că oferă siguranță,** *pe când celelalte nu trezesc această impresie.*«

Aviz colegilor, cari acum sunt 15 ani am făcut matura la gimn. gr. or. român din Brașov. In urma apelului lansat, neanunțându-mi-se toți colegi Vă comunic iarăș pe calea aceasta programul întrunirei noastre:

Joi, în 12 Iulie st. n. sosirea la Brașov, seara masa comună.

Vineri: serviciu divin și parastas pentru cei morți, apoi vizite profesorilor, la prânz banchet, seara convenire.

Sâmbătă: escursiune la Sinaia etc.

Participanții să se anunțe, pentru îngrijirea de camere la hotel, colegului Radu Prișcu învățător în Brașov.

La revedere: *Dr. Victor Bontescu*, advocat, Hațeg.

Un nou oficiu de dare se va înființa cu începere din 1 Iulie n. în comit. Târnavei-mari. La acest oficiu, care își va avea sediul în Agnita, vor aparține 40 comune, cari până acum aparțineau cercului Mediaș, Cohalm și Sighișoara.

---

mamelor prietinelor tale. Și, nu înțelesei decât târziu, îți era rușine de mine.

Blanchette. Mamă! Nu. Te rog...

D-na Rousset. Cu toate aceste nu ești rea. Dar într'o zi. Ah! cât am suferit în aceea zi. Mă credeai plecată. Una dintre domnișoare te-a întrebat: E dădaca ta această femee? Iar tu, n'ai îndrăznit să zici nu.

Plecarea Blanchettei. Vom trece repede peste restul actului al doilea, peste silințele nenorocoase a Blanchettei. Ca să se facă folositoare cu știința sa, își bate joc de superstițiile tatălui său, care vrea să depărteze fulgerul printr'un băț rupt în Vinerea sacră și înmuiat în sângele unei găini negre. Autorul a ales ocasiile cele mai semnificatoare a conflictelor și le-a clasificat dela cele mai puțin grave până la acelea, cari determină pe tatăl Rousset să abusese de autoritatea părintească ca să ajungă la bătaie, se-o oblige pe viitoarea institutoare să'și reia pestelca de față de crișmar, ca să servească oceașcă de cafea, bătrânului cantonier în fața Luciei și a d-lui Galoux.

Rousset. Te vei scula la 5, vei spăla podinele, vei servi beutură, vei spăla rufe. După cină vei peteci ciorapi, căci îți opresc să mai cetești. Vei face cum îți poruncesc sau te vei căra dela casa mea.

Blanchette. Ei bine, mă voiu duce.

Rousset. Să mergi în pace. Va rămânea mai multă pâne pentru noi.

Blanchette. Mi-ai reproșat destul pânea ce-mi-o dădeai.

Rousset. Îți opresc să te mai plângi.

Blanchette. Da. Mă plâng, având causă de-a mă plânge. Intâi ți-am măgulit vanitatea, mă arătai ca pe-un câne învățat. Acum, aceste nu-ți ajung. Mândria mea te supără și cauți toate prilejurile să mă umilești. M'ai silit să'mi cer scuze cantonierului când era Lucia de față, iar când d-l Galoux a intervenit, m'ai rușinat printr'o vorbă necuviincioasă. Tu nu ști altceva decât să inventezi lucruri, cari să'mi facă rău. Aceea ce îți spui, e adevărat: am devenit streini unul pentru altul. E mai bine pentru toată lumea să mă duc, mă voiu și duce. Mă duc, mă duc, mă duc.»

Și se duce sermana mititică, victima orgoliului părintesc și al ei propriu, și totuși urmată de mila noastră. Cu aceasta să finim actul doi.

Două deznodăminte. Să sosim la al 3-lea act. Ah, aici se finesc lucrurile. Atâta cât Blanchette trăia la părinții ei, o strîmtă logică îl ținea pe autor să o păzească de aventuri periculoase. După plecarea Blanchettei, evenimentele nu vor fi provocate prin ciocnirea caracterelor ci prin întâmplare. Publicul dorește să știe ce a devenit eroina, iar noi suntem datori să o aducem înaintea lor, fie pentru o ruptură definitivă, fie pentru împăcare.

Când piesa a fost reprezentată prima-oară, am presupus, că Blanchette sosită la Paris nu a fost destul de tare ca să poată resista relelor ispite, cu mizeria în care a căzut. Din altă parte tatăl Rousset încă nu a fost mai fericit. Crâșma face rele afaceri, executorul voiește să vândă totul iar Blanchette avizată de vreme, vine și oferă părinților ei banii, pe cari au fost siliți să recunoască, că nu i-a câștigat pe cale onestă. Tatăl Rousset refuză acești bani, și alungă a doua-oară pe Blanchette pentru tot-deauna.

Acest act multora le-a părut prea dureros. De altfel suntem stăpâni de-a face și alt deznodământ mai fericit. Importanță literară nu are, o facem din punct de vedere dramatic.

Publicul iubind să vadă fericite persoanele de care s'a interesat, să-i împlinim dorința și să o reducem la casa părintească, cu o aripă ruptă dar cumințită de nenoroc și să o mărităm cu bravul țăran, care a cerut-o în primul act. Ea a fost victima unei situații false.

Esperiența deschizându-i ochii, a pus degetul pe greșelile ei, le-a recunoscut și iată căinița, îndreptarea. Purcederea noastră e reală. Să o încheiăm deci cu bine.

Blanchette revine deci, sermană, ostenită, suferind de foame. Ea așteaptă la poarta hanului părintesc, în care mama se află singură, ea intră timidă, plânge, se umilește, mama plânge asemeni, îi dă de mâncare, o încălzește, o ascunde când tatăl Rousset intră. Dar nu o poate tăinui mult. Iar întâlnirea cu tatăl ei se sfârșește cu iertarea și îmbrățișarea.

*

Iată am refăcut cu cetitorii noștri scrierea unei piese teatrale franceze, care are însă multă asemănare cu o situație cam identică la poporul nostru. Am refăcut aceasta lucrare al lui Brieux, atrăgând atențiunea asupra literaturei teatrale, care e neglijată la noi, cu toate, că sute și mii de subiecte pline de duioșie, artă, putere așteaptă pe creatorul și cristalizatorul lor. Aceasta scurtă lucrare ne face posibil să vedem cu câtă gingășie și ingeniositate se scrie o piesă teatrală, cum se naște ideia piesei în mintea poetului, combinațiile sale, ne face să anotăm la desvoltarea temei, caracterizarea precizând mersul și formațiunea textului, întrețeserea măiastră a persoanelor, mersul raisoinabil al acțiunei din piesa Blanchette, una dintre cele mai populare drame ale teatrului de azi.

FRAȚII SIMAY, Brașov Târgul grâului 3.

Proprietari Emil Bologa și soții

Recomandă toate articolele cele mai moderne pentru dame și domni.

Stofe, Mătăsării, Confecțiuni, Bluze și rufărie solidă pentru trusouri.

Serviciu prompt și prețuri moderate. Nr. 161—19

Un proces princiar. Cetim în »Voinţa Naţională«: Acum câţiva ani un arendaş grec Siblis, îmbogăţit ca atâţia alţii, în ţara noastră, moare lăsând o avere de aproape 500.000 lei. Prin testamentul, care s-a găsit la moartea lui, numeşte moştenitor universal pe A. S. R. Principele Greciei. Alteţa Sa Regală s-a grăbit să accepte această moştenire, şi a achitat taxele de succesiune impuse de legi. Insă parte din averea moştenită era încurcată în nişte procese, pe cari principele moştenitor le-a pierdut, aşa că valoarea moştenirei a fost micşorată, cu peste o sută de mii lei. Cum taxele de moştenire fuseseră plătite pentru totalitatea averei, principele Greciei a cerut ministerului de finanţe să-i restitue suma de 10.000 lei, încasată în plus.

La tribunal A. S. Regală a pierdut şi aşa procesul a venit în apel. Şi numele A. S. Regale Principele Greciei, pe banala listă a proceselor, mira pe toţi împricinaţii cari ceteau listele afişate. De sigur, principele nu s-a prezentat în instanţă. D. Vladimir Atanasovici a avut onoarea să-l reprezinte. Din partea ministerului pleda d-l Otulescu. Neflind îndeplinită procedura procesul s-a amânat pe toamnă.

Răsbunarea unui osândit la moarte. Locuitorul din Washington (America) Iohann Ribarit fusese osândin la moarte, fiindcă ucisese pe trei rudenii ale sale, din cauză că acestea adăpostiseră în casa lor, pe o fică a sa Antonia, pe care el o alungase din casă. Deşi osânda lui Ribarik a fost adusă pe baza mărturisirilor fiicei sale, care fusese martoră a omorului, totuşi, inima de fică a Antoniei a făcut-o ca înainte de esecutarea părintelui său, să meargă în închisoare şi să-şi ia ultimul adio dela el. Ribarik, când şi-a văzut fiica pe pragul celulei, şi-a pus zăgaz potopului de furie, simulând o iubire părintească, în momentul însă când aceasta a voit să-l sărute, se aruncă turbat asupra ei şi înfăşcându-şi pumnii în grumazul ficei sale, o trânti la pământ, cu gând să o sugrume. Dacă păzitorul închisoarei nu-i culca pe Ribarit la pământ cu o rudă de fier, nenorocita fică era să fie a patra victimă a furiosului ei părinte. După ce a fost readus în fire, Ribarik a fost condus la eşafod, unde fără a mărturisi cea mai mică căinţă şi cu un cinism extraordinar şi-a primit moartea din mânile călăului.

Un preot veteran harnic. Veteranul preot, azi administrator parohial în *Boarta* ne trimite următoarea scrisoare, pe care o dăm întocmai:

Consecvent promisiunei făcute în nr. 42 al mult preţuiţei »Gazeta Transilvaniei« din anul corent, — temându-mă, cum sunt acum coşcovan bătrân să nu trec repede în lumea fericiţilor şi faptele bune, ca un esemplu de imitaţiune, să nu se ivească la lumină, — rog onor. Redacţiune, dacă spaţiul va permite, a mai înregistra următoarele:

Cărţile de cari amintisem, că: le-am aflat aici în biserică, pe cale paşnică şi cinstită, le-am delăturat trimiţându-le la veşnicile locaşuri şi cântându-le cu o adevărată doioşie, de trei ori: »Veşnica lor pomenire.«

Tânăra »Reuniune a femeilor *pentru înfrumseţarea bisericei*«, înfiinţată anul trecut, din cvotele, ce le-au avut la dispoziţie,—fiind uşile dela Iconostas numai în nişte laţi, pe cari era tras un carton învechit,—la impulsul dat de mine a dispus a se face uşi corăspunzătoare, cari în Sâmbăta Rosalelor s-au şi aşezat la locul lor, făcând un decor foarte frumos în biserică. In chestiunea aceasta nu pot întrelăsa a nu aduce sincere mulţămiri, ălor două preotese văduve de aici: *Sofia Popescu* şi *Maria Acsente*, cari ca membre ale Reuniunei, pe lângă taxa îndatinată, au mai dăruit dela sine pentru amintitele uşi sumuliţa de 34 cor. Dumnezeu le răsplăteasca.

Totodată în interesul comun naţional şi bisericesc, recomând în atenţiunea publicului românesc, pe domnul *Nicolae Baciu* pictor bisericesc, şi d-l *Michail Turean*, măestru tâmplar, cari au îndeplinit lucrările amintitelor uşi spre generala mulţumire a poporului întreg. — Respectivii se află în comuna Agârbiciu (Szász-Egerbegy) lângă Mediaş şi sunt perfecţi în arta şi măestria lor. De dorit ar fi atari măestri cât de mulţi. Sprijiniţi dragi români, cari aveţi trebuinţă şi veţi avea lucru promt şi cu preţurile celea mai modeste.—*Teodor Borza*, tot numai administrator parohial.

Agitaţiunea sufragetelor londoneze. Aproape nu trece zi, în care să nu înregistrăm câte-un scandal provocat de sufragetele engleze. Poliţia din Londra a condamnat alaltaeri pe sufrageta Isabela Iowiel la 2 luni închisoare, fiindcă a spart geamurile dela camera comunelor. In aceiaşi zi a provocat un scandal enorm sufrageta Elena Crayg. In decursul serviciului divin din catedrala din Walles, la care au asistat regele şi regina Angliei, sufrageta Crayg a pătruns în biserică şi vociferând agitată a insultat pe ministrul de justiţie Kenna, care sta lângă părechea regală, apoi îndreptându-se spre regină a învitat-o să se alăture la mişcarea pentru dobândirea de drepturi pe seama femeilor. Poliţia a arestat pe d-şoara Crayg, a cărei atitudine a produs o impresie penibilă.

Ştiri mărunte. Proprietarul Papp Mate din Horgoş a înebunit de bucurie, că a moştenit 80.000 cor. S'a aruncat asupra părinţilor şi soţiei sale şi i-a bătut sdravăn. In urmă a fost legat şi dus la spitalul de alienaţi din Giula unde a fost internat.

— Din 1 Iulie — 30 Sept, va circula un nou tren pe linia Sibiu — Turnu roşu — Câineni. Va pleca din Sibiiu la 4 ore 42 min. d. p. şi va sosi în Câineni la 7 ore 9 min. seara. Din Câineni va pleca la 8 ore 57 min. dim. şi va sosi în Sibiiu înainte de prânz la 11 ore şi 50 min.

— De câteva zile bântue prin Portorico ciuma bubonică. Populaţia îngrozită îşi ia refugiul prin părţile necontaminate ale insulei, răspândind tot mai mult boala.

— *După cum anunţă ziarele din Pesta, pe scena »Magy-Szinházu«-ului se va juca în curând drama lui Caragiale »Năpasta«* (*»Tűz«*).

— Un groaznic incendiu a prefăcut în cenuşe oraşul Kiontini din America. 1200 persoane au rămas fară adăpost.

— Din New-York se anunţă: Poulaţia furioasă din Cordolay a pătruns în temniţă de unde au scos pe o Negresă, care-şi ucise pe găzdoaia sa. Trupul nenorocitei negrese a fost călcat de mulţime în picioare şi prefăcut în bucăţi ş-apoi aruncat în foc.

— Un servitor Brunning, care de 5 ani era în serviciul »Dresdener Bank«-ului din Dresda, a dispărut, furând 260.000 mărci din banii respectivei bănci. Până acum hoţul n'a putut fi prins.

Atragem atenţiunea cumpărătorilor de mobile asupra anunţului: *Székely şi Réti*, fabrică de mobile.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Din Braşov şi Ţara-Bârsei.

Examenul de maturitate la şcoala comercială din Braşov. Miercuri, în 13/26 Iunie s-a încheiat examenul de maturitate la şcoala noastră com. sup. cu următorul rezultat: 1 candidat: I. Floaşiu matur cu *foarte bine*, 12 candidaţi: G. Ciuca, N. Dinu, P. Dobrea, C. Dobrotă, d-ra Anastasia *Gaşpar*, N. Neguşiu, I. Penţia, A. Popan, G. Roşcoban, V. Serb, D. Simion, d-ra Ecaterina *Ugliş* cu *bine*; 16 candidaţi: D. Anton, T. Arseniu, V. Baciu, V. Bârsanu, P. Carabelea, G. Ciupală, M. Crăciun, P. Fodor, V. Ludu, d-ra Marioara *Murăroiu*, V. Negruţiu, I. Pascu, S. Popa, D. Şiclovan, I. Todoran, V. Todoranu cu *suficient*; 8 candidaţi sunt avizaţi la examenul de corigenţă din Septemvre, 2 respinşi pe un an, unul definitiv, iar 1 candidat s a retras din cauză de boală.

Inregistrăm cu plăcere ştirea, că anul acesta au trecut esamenul de maturitate şi trei Române, d-şoarele Gaşpar, Ugliş şi Murăroiu, cărora le adresăm speciale felicitări.

La esamen a asistat din partea consistoriului sibiian d-l asesor consistorial Mateiu Voileanu, din partea guvernului directorul gimnasial Putnoki, iar din partea ministeriului de comerciu d-nul W. Paul, preşedintele camerei comerciale şi industriale din Braşov.

Reprezentanţa oraşului Braşov a ţinut eri o şedinţă continuativă. S-a hotărât între altele să li se conceadă proprietarului cafenelei Elite să ridice în piaţă în faţa depoului pompierilor un chiosc de 12 m. lungime şi 4 m. lăţime, solvind oraşului anual o chirie de 250 coroane.

— Primarul a obţinut un concediu de 6 săptămâni.

Examenele publice la şcoala primară centrală rom. gr. or. de băeţi şi de fetiţe din Braşov se ţin *Joi şi Vineri* în 21 şi 22 Iunie st, v. a. c. în sala festivă a gimnaziului român gr. or. din loc în ordinea următoare: Joi în 21 Iunie v. dela 8—12 şi 2—4 vor fi esaminaţi elevii din clasele I.a II.a I.b II.b III.a III.b IV. V. şi VI. de băeţi.

Examenul cu clasa a III.a şi b, a IV. şi clasa V. şi VI. se încheie cu cântări. Dela 4—5 oare p. m. examen de gimnastică. La 5 oare p. m. vizitarea grădinei şcolare.

Vineri în 22 Iunie v. dela 8—12 şi 2—3 jum cu elevele din clasele I. II.a III.a IV. V. II.b III.b de fetiţe. Examenul cu clasa IV. şi V. se încheie cu cântări. La oarele 3 jum. p. m. vizitarea grădinei şcolare.

Lucrările de mână ale elevelor din clasa II.—V. sunt expuse în decursul examenelor acestora în sala de examinare.

Şcoala froebeliană a bisericii Sf. Nicolae ţine examenul Sâmbătă în 23 Iunie st. v. în aceeaşi sală, dela 9—10 oare a. m.

Duminecă în 24 Iunie v. după serviciul divin va fi încheierea anului şcolar şi împărţirea premiilor în sala festivă a institutului numit.

In Elite-Proiectograf Europa se va reprezenta în zilele de 29 şi 30 Iunie un program deosebit de interesant, constătător din 8 numere mari: Crisantemele (tablou admirabil după natură). — Amor cu sila (cea din urmă dramă senzaţională. Film 700 m.) — Calul lui Vili (după natură). — Băieşul orb (dramă extraordinară de cl. I. nemai văzută la Braşov. Film 800 m.) — Spalato (după natură). — Babby şi întunecimea de soare (humorescă americană). — Colivia de aur (acest film a avut cel mai mare succes chinematografic. Film 1000 m.) — Ventriloc sau omul, care vorbeşte din pântece (comedie franceză).

Urania-Kino. După deschiderea stabilimentului «Urania-Kino», reprezentaţiile vor avea loc în fiecare zi dela 5 şi jumătate până la 8 oare seara. Afară de aceasta Dumineca şi în sărbători la 3 oare după prânz. Vinerea se va da la 11 oare a. m. o reprezentaţie pentru publicul din împrejurimea oraşului, care vizitează târgul de săptămână, cu programul din seara anterioară.

Miercurea şi Sâmbăta la 3 oare p. m. iarăşi o reprezentaţie pentru tinerime.

Deschiderea casei o jumătate de oară înainte de începerea reprezentaţiei. Muzică executată de capela militară a reg. de infanterie II.

Preţul locurilor: Parter, locul I 1 cor., locul II 60 bani, locul III 40 bani. Balcon, locul I 1 cor. 50 bani, locul II 80 bani.

Băeţi mai mici de 10 ani plătesc pentru toate locurile preţul de jumătate.

La reprezentaţiile pentru tineri se plătesc elevii şi elevele dela toate institutele şcolare pentru toate locurile preţul de jumătate.

Azi şi în fiecare zi concertează în cafeneaua »Drechsler — urmaş« de aici. Albert Roth, solist şi primaş şi fratele lui Wilhelm, virtuos în »tárogató« cu întreaga lor capelă de muzică.

Din vieaţa lui Caragiale.

— Amintiri şi anecdote. —

In «Minerva şi «Seara» d-l *D. Teleor* publică câteva amintiri şi anecdote hazlii din vieaţa lui Caragiale. Dăm din ele următoarele:

Pe când «Convorbirile Literare» apăreau în Iaşi, pe când Societatea Junimea literară îşi avea încă sediul în acest oraş, — sunt mulţi ani d'atunci — pe acele vremuri era şi Caragiale în a doua Capitală a ţării, era, dar nu pot spune precis cam ce făcea p'acolo. Ştiu atât că autorul lui Conu Leonida avea buni tovarăşi de petreceri: pe Eminescu, pe Creangă, pe P. Missir, tânăr magistrat la tribunal şi pe o mulţime alţii, cu care se întâlnea zilnic la băcănia lui Cujbă, vestită pentru aperitivele şi gustările ce oferea vizitatorilor. De băut nu beau ei la Cujbă, — deşi avea vinuri bune din viile lui, căci exista şi era chiar în fioare, vestita Borta Rece unde Eminescu scria versuri geniale pe marmora meselor. După vizita destul de lungă de la Cujbă, treceau la Borta Rece unde erau vinuri turbate al cărora preţ ajungea până la 25 lei ocaua şi chiar până la 50 lei. Vă închipuiţi ce vinuri erau. Odată poetul A. Vlahuţă a pierdut trenul de Bucureşti fiind că Eminescu comandase o oca de 25 lei. Aşa nectar l'a amăgit pe prietinul lui Eminescu.

Şi ce vorbea Caragiale la Cujbă? Ce nu vorbea! Mai ales că era de faţă şi Ion Creangă, care 'l speriase şi pe nenea Iancu cu verva lui, căci îmi spunea autorul «Nirvaniei» că n'a mai văzut în viaţa lui atâta talent, atâta spirit, atâta abundenţă de glume ca Ion Creangă şi şi-a dat perfect seama atunci cam ce-a putut fi în vremea lui un Esop.

Ce puteau vorbi la Cujbă, ei, o mână de literaţi, de glumeţi, de oameni de vieaţă. Vă închipuiţi singuri.

Intr'o zi societatea era, cum s'ar zice în complect: mai lipsea unul: P. Missir. L'au aşteptat, l'au aşteptat, dar el nu mai sosea:

— E ocupat la tribunal, spune Slavici.

— Să-i scrim să vie, zice Bodnărescu.

— Ii scriu eu, urmă I. L. Caragiale; daţi'mi un creion... nu, nu, o peniţă nouă şi hârtie mai bună.

I se dete.

Caragiale, după obiceiul lui rupse trei-patru peniţe, sfâşie cinci-şase sferturi de hârtie, şi în cele din urmă reuşi să scrie următoarele versuri-scrisoare, improvizionate de el atunci:

Missiraş
De la Iaşi,
Sau din Eşi,
Dacă ieşi,
De la slujbă,
Vin la Cujbă !...
Al mătale,
Caragiale...

*

Caragiale se împrumutase de la profesorul de matematici Mirescu cu suma de 20,000 de lei. Caragiale n'avea cu ce plăti suma aceasta destul de mare. Căpătând moştenirea de la Momuloaia, a fost dat în judecată de către Mirescu.

Procesul a ţinut mult, dar în cele din urmă creditorul a câştigat şi nea Iancu fiind solvabil, a trebuit vrând-nevrând să-şi achite datoria.

După ce-a numărat în mâna lui Mirescu douăzeci de mii de leuşori, au plecat amândoi, creditor şi debitor, să bea câte o bere undeva.

La berărie au vorbit ei despre multe şi mărunte, au râs, au făcut haz, te miri de ce. Apoi s'au sculat să plece.

— Pe drum Caragiale îi spune lui Mirescu:

— Mă Mirescule, ce-o să faci tu mă cu ăi 20 de mii de franci de la mine?

— Ştiu şi eu...

Mă Mirescule, tot n'ai tu ce să faci cu ei... Imprumută-mi-'i mie...

*

La aniversarea fondărei societăţii «Junimea» se da mai înainte un mare banchet la Iaşi.

Intr'un an telegrafiind Caragiale că vine la banchet, s'au dus la gară notabilităţi literare ca Pogor, Negruzzi, Missir, Naum, N. Gane, Creangă şi dacă nu mă înşel, toţi aceştia şi alţii, aveau în frunte pe d. T. Maiorescu.

Când maşina trenului a fluerat de intrare în gară toţi şi-au aţintit privirile spre ferestrele vagoanelor şi când au zărit figura lui Caragiale, au devenit severi şi au luat un aer solemn. Venea Caragiale! Autorul «Scrisoarei Pierdute» văzând atâta greutate în figurile membrilor dela «Junimea», s'a făcut şi el mai grav, s'a încheiat la toţi nasturii redingotei, şi-a îndreptat cravata, şi-a netezit părul şi şi-a şters cu mâneca hainei pălăria.

Trenul se opreşte. Momentul e foarte solemn. Caragiale deschide uşa vagonului de clasa II-a, face un pas pe scară... Dar deodată din mulţimea de pe peron răsună un glas puternic, glasul unei fete izraelite, care-l cunoscuse intim, de mult:

— Carajuli!

Toată solemnitatea primirei s'a dus pe copă. Au început să râză şi literaţii, şi publicul şi chiar Caragiale.

Din despărţămintele „Asociaţiunii"

— CONVOCARE. —

Comitetul central al »Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român« prin scriptul N-rul 634—912, încredinţându-mă cu înfiinţarea unui despărţământ al »Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român« pentru comunele aparţinătoare cercului pretorial Petroşeni, în conformitate cu mandatul primit, prin aceasta am onoare a convoca pe toţi aceia, cari se interesează de înaintarea în cultură a poporului român şi de literatura română, să participe la adunarea constituantă, ce se va ţinea în Petroşeni la 13 Iulie a. c. la 11 oare din zi în biserica gr. or. cu următorul program:

1) Deschiderea adunării prin esmisul comitetului central. 2) Constituirea biroului adhoc conform regulamentului pentru organizarea despărţămintelor noi. 3) Inscrierea de membrii. 4) Deciderea asupra organisărei despărţământului şi alegerea comitetului cercual. 5) Verificarea procesului verbal şi închiderea adunării.

Dat în Haţeg, la 26 Iunie 1912.

Dr. Gavril Suciu,
delegatul comit. central al „Asociaţiunii".

ULTIME ŞTIRI.

Viena, 28 Iunie. Votându-se proiectele militare, parlamentul a început desbaterea budgetară.

Viena, 28 Iunie. Şeful statului major general, feldmareşalul Schemua va pleca zilele aceste la Sinaia, pentru a se prezenta Regelui Carol.

Bucureşti, 28 Iunie n. Eri d. a. la oarele 5 s-a ţinut la Ministerul de interne un consiliu de miniştri. Luându-se în discuţie înmormântarea lui Caragiale, consiliul a aprobat un credit de 20.000 lei pe seama ministerului de interne, pentru aducerea în ţară şi înmormântarea marelui literat.

Precum se ştie, afară de această sumă, d-nul C. C. Arion a mai trimes d-nei Caragiale o sumă de 2000 lei, pentru ca familia să poată face faţă primelor cheltueli. D-l Theodor Rosetti, ministru de finanţe, a trimis de asemeni o sumă de 5000 lei d-lui Beldiman, ministrul ţărei la Berlin, pentru a se remite familiei ilustrului dispărut.

Roma, 28. Iunie. Ziarale de aici au primit depeşe din Salonic, în cari se vesteşte că exsultanul *Abdul Hamid a murit*. Ştirea aceasta s'a răspândit în întreaga Turcia, dar nu este sigură.

Berlin, 28 Iunie. Nu e încă nimic definitiv fixat în privinţa transportărei rămăşiţelor lui Caragiale în ţară. E probabil însă că corpul ilustrului dramaturg va fi depus provizoriu la Berlin, rămânând ca funerariile să se facă la toamnă în ţară. In capela cimitirului Schoeneberg, din Maxstrasse, unde se află depus acum corpul marelui defunct, este vizitat de către studenţii şi membrii coloniei române de aci. Ministrul plenipotenţiar al României, d. Beldiman, a depus pe cosciug o foarte frumoasă coroană, în numele reginei.

Proprietar:
Tip. A. Mureşianu: *Branisce & Comp*
Redactor responzabil:
Ioan Brotea.

Hotel CONTINENTAL
BRAŞOV
Proprietar: Petru A. Popovici
—x—
Hotel de primul rang, la cea mai plăcută poziţie din oraş, iluminat electric, confort modern. Automobil la dispoziţie.
— — PREŢURI REDUSE. — —

Székely şi Réti
Marosvásárhely.
Centrala: Széchenyi-tér 47. (Palatu Farkas).
Fabrica şi depositul: Déak F.-u. 67. (Casa proprie.)
Nr. telefonului 214. — Adresa telegram Székelyréti.
Giro conto: la banca agrară din Marosvásárhely.
Fabrică de mobile.
ATELIER de rangul prim pentru tapiţeri şi decoraţiuni.

Stabilimentul de hydroterapie din Brașov

instalat pe lângă băile de aburi ale Eforiei școlare române gr. or. **s'a deschis la 1 Maiu st. n.**

Stabilimentul este aranjat conform cerințelor timpului modern și provăzut cu aparatele de cură cele mai perfecte.

Există **două** secții separate: una pentru **domni** și alta pentru **doamne**.

Stabilimentul este condus de d-l Dr. G. Baiulescu și bolnavii fac cura cu apă în mod sistematic și rațional, după prescripția medicului dirigent

D-l Dr. Baiulescu dă consultațiuni în stabiliment în fiecare zi **dimineața** dela oarele 7—9 și **după amiazi** dela 4—5.

1—25

Eforia școalelor centrale gr. or. române din Brassó.

Administrația băilor.

AVIS.

Cu onoare aduc la cunoștința On. public că am deschis o

Prăvălie cu ciasornice

și articole de galanterie

în Strada Porții Nr. 35.

Ciasornice de buzunar și părete cumpărate din cel mai ieftin izvor, le vând cu preț moderat, asemenea reparaturi de ciasornice execut cu garanție.

Cu toată stima **GANTZ IÓZSEF.**

Avis.

Urgent e de vânzare sau esarendare.

O farmacie cu drept real cu invert anual de 18 mii Cor, cu prețul de $3^1/_2$ a invertului anual. Cumpărătorul are se depună $^1/_3$—$^1/_4$ parte din suma Cumpărări în bani gata, ear restul se poate amortisa cu 7% interese.

Arenda anuală e siase mii Cor. și tot atâta e și cauțiunea. Reflectanți se iau în considerare numai până în 25 Iunie 1912 la adresa: **Remus Ramenczay farmacist în Borosbocsard** up Magyar Igen. Alsófeher m.

Subscrisul are onoarea a aduce la cunoștința On. public din oraș și împrejurime, că lucrez haine bărbătești, croială modernă, după o praxă îndelungată, și-l roagă a-l onora cu comande. Reparaturi cu preț ieftin.

Fridolin Karl Jirkovsky junior

croitor bărbătesc.

Brașov, Târgul Cailor 14 etaj I.

Henric Tyroler

tapițier și decorator

Brașov, Str. Spitalului Nr. 66.

Primește tot felul de lucrări de tapițier și decorații în atelierul său și afară de casă.

La cererea On. Public din provincie viu imediat. 1—10.

Băile vindecătoare Előpatak

Cu apă care conține Radium, Acid carbonic, (Băi Nauheimer).

au efect deosebit contra boaleler de *stomac, rinichi, ud, mitră, ficat, și splină, șoldină, reumatism, constipațle*, precum și contra boalelor cari se desvoaltă din *nervositate*. Cura cu renumita apă de beut *Előpatak*, urmată după ordinațiunea medicală, împreună cu băi reci și calde, masaj, gimnastică svedică, traiu dietetic dă rezultatn foarte favorabile.

Sezonul băilor dela 15 Maiu până la 15 Septemvrie.

Stațiune de cale ferată *Feldioara* (Földvár) și *Sepsi Szt-Görgy* cu comunicație ieftină de trăsuri. Locuințe și întreținere ieftine și elegante. Pentru sezonul prim din 15 Maiu până în 15 Iunie și al doilea dela 20 August până în 15 Septemvrie se plătește numai jumătate din taxa pentru cură și muzică. Locuința cu 50%, întreținere mult mai ieftină. Apa minerală *Előpatak* ocupă primul rang între apele minerale alcaline ce conține alcaloid de fier se folosește și ca doftorie de casă și e foarte plăcută amestecată *cu vin sau ca beutură răcoritoare*. In streinătate precum și în țeară să consumă anual mai mult ca un milion de sticle.

Locul de trimitere Előpatak și în cele mai multe orașe și case de comorciu en gros.

La dorință se trimit și prospecte franco.

Direcțiunea.

Prăvălie nouă de mobile de fier.

Am onoare a aduce on. publicului din Brașov și j.. că în str. Furculiței de jus am deschis o prăvălie de mobile de fer, care le vând cu prețuri de fabrică.

Asortiment mare în coșuri de călătorie și în mobile împletite pentru grădină.

Rog prin presență a cerceta prăvălia mea.

Cu toată stima:

BAJOR LAJOS.

Persoanele care se bucură de credit, li se fac condiții de plată favorabilă

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“,

se pot face ori și când pe timp mai îndelungate sau lunare.

Administr. „Gazetei Transilvaniei“.

NOU. Sub Cetățue. NOU

Duminecă ultima zi

Expoziția nordică

O Balenà

Lungă de 22 metri și 27 c.-metri. Greutatea se calculeză la 200 mii kg. vie.

Hienă de mare

lungime 5 metri 10 cm.

Câine de mare.

Crocodil de Nil.

JACK

uriașul pădurilor din Africa apuseană.

Inălțimea 2 metri 7 cm.

La fiecare jum. oră explicațiuni științifice.

Deschiderea dela 10 oare a. m. până la 10 oare seara.

Invităm pe Onor. public a vizita Expoziția nordică de Balene, fiind singura noutate zoologică.

Direcțiunea.

AVIZ!...

Subscrisul atrag atențiunea On. public românesc din loc și dela sate cu deosebire apelez la sprijinul inteligenței române a mă iucuraja în meseria mea de văpsitor de mobile și zidiri.

Stau la dispoziția On. public cu cele mai nouă și moderne modele.

Pentru înlesnire pot fi avizat printr'o carte postală la adresa:

Nicolaie Renel,

măestru văpsitor. (1—52.)

Brașov, Pe Coastă Nr. 19.

PRODUCTE DIN Sări naturale din **VICHY**

surse a statului francez.

PASTILLES VICHY-ETAT 2-3 bucăți după masă ușurează mistuirea.

SEL' VICHY-ETAT ca să prepare singur Apa VICHY.

COMPRIMES VICHY-ETAT pentru preparare de Apă alcalică.

Nr. 77./1912. par.

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese aprobat de Prea Ven. Consistoriu arh. cu datul 2 Iunie 1912 Nr. 6761 Școl, prin aceasta să publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere zidirea unei sale de învățământ la școla gr. or. română din Brașov Stupini.

Materialul necesar la clădire — afară de cel ce privește lucrările de tâmplărią, ferărią și lăcătușeria — îl pune la dizpoziție comuna bisericească din proprierile sale mijloace.

Licitațiunea să va ținea Duminecă în 1/14 Iulie a. c. la 11 óre a. m. la școla locală.

Suma preliminată pentru lucrările ce privesc clădirea din cestiune este de 3576 Cor. 85 Fil după care licitanții au să depună un vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valóre pe lângă ofert sigilat care până la terminul de mai sus este de a se înainta la adresa oficiului parochial.

Planul și preliminariul de spese se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parochial își rezervă dreptul de a da zidirea în întreprindere aceluia dintre minus oferenți. în care află mai multă garanță, fără considerare la suma oferită.

Brașov Stupini, din ședința comitetului parohial, ținută la 10 Iunie v. 1912.

Dr. V. Saftu
protopop.

Ioan I. Maximilian par pres. *George Constantin* notar com. par.

Urania-Kino

Deschiderea mâne Sâmbătă în 29 Iunie la 3 oare p. m.

Representație pentru Tinerime

(Duminecă la 3 oare de semenea cu acelaș program)

Se atrage atenția d-lor Profesori Părinți și Tinerime, că un astfel de program interesant și instructiv n'a fost aci representat de nici un Kino.

Programul s'a ales cu mare osteală după consultație îndelungate cu specialiste și este compus din toate orașele capitale cu jertfe mari materiale,

Pentru representațiile principale, Sâmbătă, Duminecă și Luni la $5^1/_2$ și 8 oare seara va fi alt program deosebit de frumos și bogat, care se demonstreze înaintea ochilor ce se poate presta pe terenul kinematografiei cu aparate de rangul prim și prin. otehnică desvoltată cu rafinerie.

Detailuri prin placate și Programe.

A se vedea știrea zilei.

Magazin de concurență,

Strada Porții Nr. 59, vis-à-vis cu hotel „Coroană“.

Puteți umpăra cu prețuri ieftine și fixe: dantele panglice, brodărie, couverte pentru pat, covoare, ciorapi, albituri, batiste, **umbrele de soare și ploae**, bastoane, cravate, corsete agrafe, perii de dinți, săpunuri și parfumuri.

Cu stimă:

25.— **Adolf Rozenfeld.**

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de funcționar cu drept de pensiune la agentura generală a bancei de asigurare „Transilvania“ în Cluj.

Dela petenti să recere să fi absolvat o școală comercială și vor fi preferiți aceia, cari au aplicare și pentru a faceri, esterne de organizare, acuisare etc.

Emolumentele să vor stabili prin învoială reciprocă

Cererile instruate cu actele necesare sunt a să înainta numitei Agenturi Generale până în 15 Iuliu n. a. c.

Cluj în 20 Iuniu 1912

AGENTURA GENERALĂ
a băncei gen. de asigurare mutuală
„TRNSSYLVANIA“
a. c. g. i.

Se capătă

cu preț și condiții convenabile, pe lângă **plătire și în rate,** masini de cusut, fabricat de rangul prim, mobile de **lemn** și fer, tablouri, oglinzi, ciasornice de părete și buzunar, tacâmuri de argint de china, garnituri de salon, saltele de divan, pânzături de tot felul, covoare, plapome, rochi, haine de rărbați și băeți și după măsură. Mare asortiment în stindarde neționale.

Szőllősy Zs.

Brașov, strada Porții 69.

De închiriat.

O locuință din 4 odăi în Etajul I, Strada ației 7 și Strada neagră 21. Se pot vedea între 5—7. oare p. m.

Banca Națională a României.

Situațiune sumară.

1911 11 Iunie	Activ:	1912 2 Maiu	1912 9 Iunie
174.267,250	123424250 Reser. met. aur 155366093 / 50843000 „ Trate aur 61.958,000	217.591,665	217.324,[illegible]
1.462,155	Argint și diverse monede	921,479	842,62[illegible]
117.385,271	Portofoliu Român și străin	196,836.711	190.541,[illegible]
21 485,131	*Impr. pe efec. publice 7,237,800 / „ „ „ în ct-corent 10.097,677	17.009,011	17.335,477
11.999,789	Efectele Capital. Social	11.995,720	11.995,720
17.856,442	Efectele fondului de rezervă	17.506,377	17.506,377
4.284,121	Efect. fond. de amort. mob. și mater.	4.191,821	4.191,821
6.025,883	Imobile	6.124,644	6.125,247
737,589	Mobilier și Mașini de Imprimerie	804,744	806,066
898,742	Cheltueli de Administrațiune	976,678	992,350
111.964,080	Depozite libere	108.594,855	109.695,855
24.978,197	Conturi de valori	28,724.887	32.738,670
42.170,752	Conturi curente	47 679,853	51.413,260
525,513,402		658.958,445	661.509,257
	Pasiv:		
12.000,000	Capital	12 000,000	12.000,000
30.359,907	Fond de rezervă	32.381,958	32 381,958
4.461,614	Fondul amortis. imob. și material	4.766,612	4.766,612
338.578,350	Bilete de Bancă în circulațiune	458.168,940	460.243,900
1.941,818	Dobânzi și beneficii diverse	2 605,859	2 734,200
111.964,080	Depozite de retras	108.594,855	109.695,855
26.207,633	Conturi diverse, sold	40 440,221	39.686,732
525.513,402	Scomptul 5% / * Dobânda 5%	658.958.445	661.509,257

TIPARUL TIPOGRAFIEI A. MUREȘIANU: BRANISCE & COMP, BRAȘOV.